

Kennis & Wetenschap

Wrattenbijters op de Veluwe

Veel diersoorten zijn niet sexy en eigenlijk alleen voor specialisten, zegt boswachter Henk Ruseler van Nationaal Park de Hoge Veluwe. „Maar een blauwvleugelsprinkhaan zien vind ik honderd keer mooier dan een hert.”

De tengere grasjuffer en het zwarte lieveheersbeestje zijn niet de eerste dieren waar je aan denkt bij de Hoge Veluwe. Toch werden deze kleine soorten er onlangs voor het eerst gesignaleerd. Ook sinaasappelspinnen, wrattenbijters en geelgorzen lopen en vliegen er in grote getale rond, net als andere beschermde en zeldzame dieren die op de Rode Lijst staan.

Op hun hurken zitten twee heren en een dame van middelbare leeftijd in het gras. Met bruine jassen en kaplarzen aan, bekijken ze aandachtig welke plantjes er groeien. Op een gps-apparaat lezen ze de coördinaten. Douwe van Dam, Ginus Brons en Marian Schut speuren een ochtend lang 250 vierkante meter Veluwe af, verderop doen drie andere groepjes hetzelfde.

Er komt een loep aan te pas die tot tien keer vergroot. „Dat is hard nodig, want het gaat om de allerkleinste details zoals beharing, meeldraadjes en klierknopjes”, zegt Van Dam, die al jarenlang waarneemt, inventariseert en documenteert. Twijfelen de vrijwilligers, dan pakken ze er een floragids bij. Het drietal bestudeert een gebied in het park waar bezoekers sinds afgelopen januari niet meer welkom zijn. 'Vrij struinen' mocht er sinds het begin van Het Nationale Park De Hoge Veluwe in 1935, maar werd afgeschaft. Bezoekers er komen zo'n 550.000 per jaar - mogen enkel nog op de paden lopen. Wilde dieren als herten, zwijnen en moeflons verstopten zich in het bos in grotere groepen, omdat hun omgeving werd verstoord, vooral door fotografen.

„Een grotere spreiding is beter”, zegt boswachter Ruseler. „De fotografen waren fanatiek en liepen met grote regelmaat kriskras door het park. Ze hielden geen rekening met het normale gedrag en de rust van het wild, struinden overall maar doorheen om hun zogezegd mooiste foto te maken.”

De regel lijkt het gewenste effect te hebben. „Er is meer rust in het veld. Het wild leeft veel gespreider en is beter zichtbaar, doordat de dieren zich niet meer verstoppen. Voor de lange termijn zal het automatisch beter zijn voor de kleinere fauna en de flora. De nesten van bodembroeders zoals de veldleeuwrik en nachtzwaluw, ergens op zandige vlakke, worden niet langer verstoord. En een bloeiende beenbrek bijvoorbeeld wordt niet meer platgetrapt.” Het opheffen van het vrij struinen was een extreme maatregel, vervolgt Ruseler. „Erg jammer voor de mensen die zich wel netjes gedroegen. Het merendeel van de mensen heeft genoeg aan de paden.”

Ook de kleinere parkbewoners werden nogal eens verstoord, tot ergernis van de drie vrijwilligers. Als iemand een zeldzame vogelsoort heeft gespot en dat op Twitter meldt, komen anderen er massaal op af, vertelt bodemkundige Van Dam. „Ik noem hen geen natuurliehebbers. Het zijn eerder jagers met een camera. Ze gaan voor de ultieme foto en trappen alles kapot. En als ze planten willen fotograferen, plukken sommigen die zelfs. Dat vind ik vreselijk.”

Geheim

Van een paar soorten blijft de locatie daarom nu geheim. „We communiceren wel dát planten als wolverlei hier groeien, maar niet wáár”, zegt Van Dam terwijl hij een shaggy draait. Van de bergplant kan de zalf arnica gemaakt worden, dat vinden mensen volgens hem interessant. „En waar de grauwe klauwier zijn nest heeft, melden we ook niet.”

„Moet je horen!” Boswachter Ruseler, die ruim 35 jaar op het park

werkt en er woont, spitst zijn oren. „De koekoek, ook een Rode Lijstsoort. Mensen kennen ons park van het Kröller-Müller Museum, de witte fietsen en het wild. Maar juist de kleine soorten maken het hier zo speciaal. Van de dieren en planten die hier leven, staan er meer dan honderd op de lijst.”

Wat Ruseler nog meer hoort? „Veldkrekels, een graspieper, vink, valk en zwarte specht.” De boswachter geniet van de veelheid aan vogels. Die biodiversiteit behouden en vergroten vinden hij en zijn collega's van het grootste belang. Daarom doen ze ingrepen zoals 'vernatten'. De afgelopen jaren zijn stukken bos weggehaald en obstakels als walletjes geplaatst die het afstromen van water tegenhouden. Daardoor is het park natter geworden. „De grasjuffer is een van de libellensoorten die hiervan profiteert. Mogelijk is ze daarom teruggekomen.” De beheerders plaggen op bepaalde stukken park de bovenste grondlaag af, zodat verschillende planten er makkelijker kunnen groeien. Ook dieren komen terug door dit soort maatregelen: afgelopen najaar is een zingende wrattenbijter, een grote sprinkhaan, weer waargenomen. Andere, zoals de vogels wulp en duinpieper, worden juist niet meer gezien. „Het is niet alleen een juichverhaal”, zegt Michiel Wallis de Vries van de Vlinderstichting. „Het tweekleurig hooibeestje is bijvoorbeeld helemaal verdwenen, en de kleine heivlinder dreigt die te volgen.”

PARK DE HOGE VELUWE (HET NATIONALE/NP) NIET TERLOOPS GEEN AANBIEDING

Dit artikel komt ook voor in de andere edities. Cumulatieve adv. waarde: € 50.238,00 en oplage 66.288

alleen voor intern/eigen gebruik

Nieuwe soorten komen er alleen wanneer ze zich goed kunnen verspreiden.”

„Dagvlinders kunnen dat vaak niet zo goed, maar libellen wel, die kunnen ineens ergens opduiken waar ze daarvoor nog niet zaten, soms wel honderd kilometer verderop. Dat kan gelden in het geval van de tengere grasjuffer. Wel is de vraag altijd of ze er dan echt voor het eerst zijn, of dat eerder niet goed gekeken is.”

„Als je de natuur de vrije loop laat,

dan groeit het hier langzamerhand dicht tot een groot bos”, zegt Ruserler, uitkijkend over het Deelense Veld. Ieder jaar moeten zo'n negentig herten het ontgelden. Die worden afgeschoten zodat er steeds tweehonderd leven. „Anders wordt er te veel gegraasd. Dat risico willen we niet lopen. Ongebreidelde toename van grote grazers heeft zeer nadelige effecten op zeldzame planten en dieren.”

De vrijwilligers Brons, Schut en Van Dam zijn aan het eind van hun

stuk park. Ze hebben het leukste voor het laatst bewaard. Gedrieën buigen ze zich over een wilde plant. Wolverlei is zeldzaam, en enige in het hele park. Het is een van de soorten waarvan ze de natuurvorschers de locatie voor zichzelf houden. Brons: „Er zijn meer rozetten dus we verwachten een groter aantal bloemen dan vorig jaar. Dit is echt zeer bijzonder.”

Anna Mees

Nationaal Park herbergt meest vreemde planten en diersoorten

Genus Bons, Marianne Schut en Douwe van Dam zijn vrijwilligers die flora en fauna in kaart brengen.

FOTO'S APA EN NP HOGE VELUWE

Lentevuurspin

Bosparelmoervlinder

PARK DE HOGE VELUWE (HET NATIONALE/NP) NIET TERLOOPS GEEN AANBIEDING

Dit artikel komt ook voor in de andere edities. Cumulatieve adv. waarde: € 50.238,00 en oplage 66.288

alleen voor intern/eigen gebruik

Boswachter Henk Ruseler tussen het veenpluis.

Gladde slang

Buizerd

Wrattebijter

Tengere grasjuffer

Zandbij

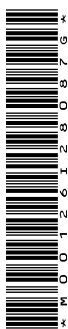
Zwarte Lieveheersbeestje.

Zandhagedis

Wolverlei

PARK DE HOGE VELUWE (HET NATIONALE/NP) NIET TERLOOPS GEEN AANBIEDING

Dit artikel komt ook voor in de andere edities. Cumulatieve adv. waarde: € 50.238,00 en oplage 66.288

alleen voor intern/eigen gebruik

Akkerhoornbloem

Zandloopkever

Zadelsprinkhaan

Met een loep wordt het zandmuur be-
keken.

